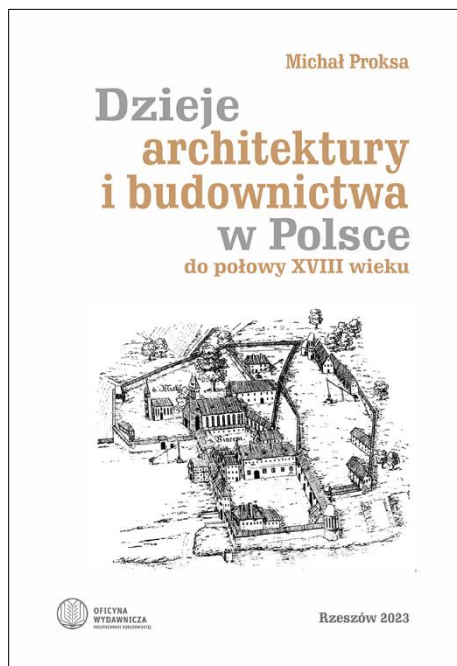

DZIEJE ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA W POLSCE DO POŁOWY XVIII WIEKU

Michał Proksa

podręcznik

słowa kluczowe: *romanizm, gotyk, manieryzm, barok, architektura sakralna, architektura rezydencjalno-obronna*

© Copyright by Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2023

ISBN 978-83-7934-629-5

264 strony

format B5

oprawa miękka

SPIS TREŚCI

Wstęp
ROMANIZM
GOTYK
RENESANS/MANIERYZM
BAROK
Spis rysunków
Polecana literatura

Ze Wstępu

Prowadzenie wykładów i ćwiczeń dla studentów budownictwa i inżynierii środowiska z historii architektury i sztuki wymusiło napisanie dla nich podręcznika, który podawałby w „pigułce” podstawowe informacje o etapach rozwoju budownictwa i rytmie przemian architektonicznych oraz wielu wątkach sztuki w naszym Państwie od czasów gnieźnieńskich Polan do połowy/końca XVIII wieku. Początek tego okresu wiąże się z pojawieniem się budownictwa murowanego, najpierw kamiennego, później ceglanego (od XIII wieku), dopiero w 2. połowie X stulecia, po tej symbolicznej dacie 966 mówiącej o chrzcie Mieszka i elit księstwa Polan za czasów pierwszego historycznego władcy w naszych dziejach.

Zachodnia część władztwa mieszkowego (Wielkopolska/Starsza Polska) dopiero wtedy zapoznała się z tą formą budownictwa, a Małopolska (Młodsza Polska) kilka dziesięcioleci wcześniej, gdy prowincja ta znalazła się około 950 roku pod wpływem Przemyślidów. Końcowy zaś okres będziemy wiązać ze schyłkiem rokoka i zamknięciem wielkich inwestycji świeckich i monumentalnego budownictwa zgromadzeń zakonnych.

Nad większością przedstawionych tu problemów autor nie prowadził samodzielnych badań, choć podajemy tu najnowszą wersję rozwoju architektury i stanu badań, akceptowaną przez większość badaczy, ale też chciał przedstawić własną wizję przekształceń budownictwa w naszym kraju. Wydawnictwo naszej Uczelni wydało już kilka pozycji dotyczących historii architektury, np. Michał Proksa, Monika Zub, *Od mieszkań ludności paleolitycznej do bazyliki Bernardinusa de Gianotis w Płocku*, T. I i II, Rzeszów 2014 i tych samych autorów: *Kaplica Zygmuntów na Wawelu i kościół Magdalenek w Nowogrodźcu*, T. I i II, Rzeszów 2015, ale wydaje się,

że są one zbyt obszerne dla studentów budownictwa i inżynierii środowiska, gdzie wymagana jest podstawowa znajomość dziejów budownictwa i architektury. Pojęcia architektury i budownictwa traktuję jako synonimy rozumiejąc, że architektura jest sztuką budowania, zaś budownictwo umiejętnością. Zainteresowani Studenci/Czytelnicy mogą sięgnąć do wzmiankowanego wyżej czterotomowego opracowania, tu tylko jeszcze trzeba zaznaczyć, że „wyliczankę” starszej literatury odnoszącej się do przedmiotu podaliśmy w tej rozszerzonej edycji.

Nowe podziały Państwa, rozszerzenie jego granic będących wynikiem procesów historycznych, społecznych i kulturowych spowodowało również przedstawienie rytmu przekształceń w budownictwie na terenach, które dziś znajdują się w innych organizmach państwowych, ale w ówczesnych warunkach były ściśle politycznie i kulturowo związane z naszą państwowością.